Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРАНО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхьарча Советаи Министрий Советаи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 3 февраль, 1973 шу ● № 15 (8278). Мах 2 кеп.

Бlаьсти хьалгlакъча пхьо бутт мара ха йисаш. Цудухьа, бlаьстан -балкан шоай хаиваьха дlаболаде техника кийча хилийтара беррига низ тlабахкийта кхъьегаш бо Ведана района Орджоникидзе шеграгlча колхоза механизатораш. Колхоза дуккагlа йола трактораш районерча «Сельхозтехника» отделене тоаю. Хlьаьта лаьтта оах, кlаьлду, нийсду, фу дlадуш, оасар деш йола тlехьатосса техника бо бохама бригадашка тоаю. 23 февраль тlажозчаш еррига тlехьатосса инвентарь, тоаь нохка дехкар тlаийлад механизатораша.

Шоай балха норма ш 120 — 130 процент хьоачашъеш дика кхъьег сварщика Довтукаев Лечас, слесарь Довтукаев Магомета.

СУРТА ТIА: (ъьрдехьара ахьтехьа) сварщик Довтукев Лечен слесарь Довтукаев Магомети сеlалка тоаеш бо.

А. Кьичикова сурт.

ДЕННАДИЙ ДОШ — КХОАЧАШДЕ

Дlадахча шера СССР а Нохч-ГIалгIайчен автономи а хьаьл 50 шу дизера сийна ланха социалистически денхараш тlаийца къахьийгар республика промышленноста, транспорта, гlишлошьечаproдлуриятеш, колхозаш, совхозаш, ишта кlаьча организацеш кхъьагlгамхоша. Цу яхь итогаш хlанз яь йьнкай. Дуниехь коллективаша дика камаьхал йоазал пятилетка шоллагlа шу чакхдьяккхад. Социалистически яхье кагало йьнкха ийс коллектив Юбилейни знак луш белгалъяьнкхар. Царех я «Электроприбор», Шаьлара «Пищемаш» заводаш, «Чечингельстрой» трест, Сунженски района «Ассиновский», Урус-Мартана район Мичурина цlеграIа совхозаш, кхъьраш.

Ийтта дика болх бан коллективаш республика кlезига яц.

Банъда цхьайолча предприятеша социалистически денхарех эттлет паччахьалихен планах а цо лоархlаяр бахьан долаш 1972 шера продуцувена реализаци яра пан 99,2 процент мара ихоачашъяпар республико. Производственни мощностех резервеаху лоргlгlа пайда ца эцар бахьан долаш дlадахча шера республика денхар тlаэнсар газ, болат мехкадьта аппаратура, мебель, вьшибетона конструкцеш, консервеш, кхыйолча продукци арахецара. Шоай планаш заанеш ихоачашъянзар Назрановски трикотажни фабрика, Вознесенски газ чанхйоахача завода, «Трансмаш» заводо, Ермоловски ДОК-а, кога гlирс бечча фабрика, ихьчар.

Аьттуз болаш хиланзар соахнара-шу юрта бахама кхъьегамхошта а. Цхьаьолча дахьье ахьаь йокъал оттар бахьан долаш, хlаьта иертгерча дахьье лаьтта леладарга агротехникеи хьайбай бохама мультурен лоха хилар бахьан долаш итташ эзарш тоннаш ялат, гемарш, шекяра свекла, дуух, шурд паччахьалихена а йохка. Йиш йоацаш йисар вай колхозаш совхозаш. Планал дика иlезигlа дехнар ялат Грозненски, Надтеречни, Мартанбика районаша.

Дуухи шурои йохкара заданеш ихоачашъянзар Ачхой-Мартана, Гудермески, Наьсарен, Надтеречни, Шаьлара районаша, хlаьта дуух, шура, фуаш дохкара заданеш ихоачашъянзар Грозненски Сунженски районаша. Цудухьа сеахна паччахьалихенга промышленнин юртбахахмеи продукци йохкара республика тlадиса денхар ушх шера хозяйствотгтаде деэаш да. Из нъьсьетта белгалдаьхкхад СССР 50 шу дизара хетаньчо тюрчестани собрани Л. И. Брежнева пъча документа тlа: «Хьаtlадогlа шу ияьстта лоархlам болаш да — из да иховаглга,' дунхагlча дахьье еррига тlаийлетка ихел къоастаю шу». Из гага латтача республика кхъьегамхоша ланха денхараш тlаийлад тlатlехьа ихоагlгlа хоадмболашгlа долча шера.

Хlанз чанхбьаннаб хьалхара буху. Цунца цхьана социалистически денхараш ихоачашдеш мишта латт хьамара хьанхара итогаш е ези ха а хьатlаэттай. Уж хан-ханнахь елга Чоагlа лоархlам болаш да производстве нарагlлашнар масеанена дlадоэнийтара, балхи нийслу ихоачамбоаларш сиха хьагучадахарца уж йlахо йедача ха на ца ийнсдалийтара мел эшар дара.

Хlьаьта балха итогаш бетта, кварташа яра соагlа — из де йиш йолча хlара дийнахьа а, декада а йича банъахьа я. Цу гlулаяхо хlара балхлочун ше тlаийцача денхарацара бехитонхан лакхбу, коллективашна ритмично болх байт.

Из шоай деча хана партийни, профсоюзни, комсомольски организаеш денхарийла-я яхье ьъьлхалаттарий цlераш берригача наха дlайвозийтlача lалашде, пропаганда еррига средстваех биэза тlайда а эцаш.

Социалистически яхье хьалхалаттарашш моральни а материальни а массе тайпара сий деш белгlа а боахаш цаграра-кхьчар хьокхам эцилга lалашдеча хана ньъьстта терием тlабахийта беза дика-гlйола опыт, lилман нарагlдахьнар шерра доармадара. Цунца цхьана денхараш тlэцача хана, социалистически яхь лепача хlанз а тlехьа ийнслуча формализмаца цlенхаштта кьоавсам лоаттабе денхарийла а НПСС горномаш, райономаш, партномаш.

Вайна ма харра, цхььболчу нуггахоша денхараш тlэцача хана доккхий хьамашъаш ду, хlьаьта иlезигга ха яьлча ун дицлу, тlаккха шу чакхдоалача хана шоаш ун ихоачаш ца дарах итташ бахьанаш доахаш бохама бала гlерташ хул. Цу тайпара прантина балха юкъера цlенъяь дlаяккха еза. Ла йиш яц атта ихоачашдуълургалга денхараш тlаийдерий гlулаяхаш а.

Коллективера хlара саг, хlара цеха, участка, бригада, ферма болхбий шоалш тlэйца социалистически денхараш довзаш хургбола а, уж ихоачашцара тlатlеlа кхъьегаргдола а хьалаш вlашtlехьдора деза еррига предприятошка, боахамашка. Шоайла яхь лелаача районий, заводий, фабрикий, колхозийн совхозийн кхъьегамхой наст-каста дlа-юха ухаш лоалахоб балха опыт йовзаш, цар балга ха ийслу ихоачамбоацарш гучадоахаш, цхьана балха итогаш ешш хинча шинна а оагlонна пайдане хургда. Цу хьакъехьа хьзша мегагlгlалаш дика опыт lоалаь вай республикерча Шелковской Наурен ийн районий боахамашца.

Духха ха йоацаш КПСС ЦК, Министрий Совета, ВЦСПС. ВЛНСМ ЦК промышленноста, гlишлошьеча, транспорта болхлой, лаьтташи хьайбаши леладерий Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра соцамаш тlайиlца. Цар аладех селхан баьчу дикагlа тахан, тахан баьчул дикагlа ихсана болх бар, дlадохийтар иlезигга а долаш продукци духхагlон дикагlон инкхар. Парте из тlахьехам шерра хьаллашдуча республика кхъьегамхоша экономика нарттара лашш — бохам интенсивно лелабогга, техникчеи прогресс сихьенга, кхъьегама овсарле лахььенга, оборудованеи производства резервааги бизза пайда эцилга, лаьтта леладерни хьайбай боахамеи культура айелга лардо а луущаш тlагlерта нъьсам лоаттабе беза 1973 шера денхараш тlехнхоачашдара. Цу гlулаяхо тlаберзабаь хила беза тахан партийни, советски профсоюзни, комсомольски организацеш бош бола беррига организаторски массово-политически болх.

ВЕЖАРИЙ ДОТТАГIАЛА ХЬАЛЕ

КПСС Центральни Комитетан Советски правительствен 30 январе йоккхача Кремлевски дверце шу оттадир ПТВ ЦК Политбюро члена, ПТВ ЦК секретара новкъоста Ле Дык Тхо, ПТВ ЦК Политбюро члена, ДРВ Премьер-министра заместителе, ДРВ хьукма мехкашдача гlулаяхlй министра новкъоста Нгуен Зуй Чина сийна.

Царца вар СССР-ера ДРВ посол Во Тхуе Донг, СССР-ера РЮВ посол Данг Куанг Минь, Вьетнамех лаьца Париже яьча йиъ оагlорахьарча переговоршка дакъа лоацаш хинна ДРВ делегацке членаш, кхыбола вьетнамски нохчийтарш.

Советски оагlорахьара цита бар новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, Н. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, КПСС Центральни ревизионни комисе председатель Г. Ф. Сизов, СССР Лаккхьарча Совета Президиума Председателя заместитель Г. С. Исполатове, СССР Министрий Совета Председателя заместителаш М. А. Лесечко, В. И. Новиков, И. Т. Новиков, СССР Лаккхьарча Совета Къамий Совета председатель Я. С. Насриддинова, СССР Лаккхьарча Совета Президиума секретарь М. П. Георгадзе, СССР министраш СССР Паччахьалхенний Комитетий председателаш, КПСС ЦК членаш а членалла кандидаташ а, КПСС Центральни ревизионни комисе членаш, советски военачальникаш, кхыбола официальни наьх.

Шуна тlа къамаьл дир КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева.

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА къамаьл

Вежа новкъост Ле Дык Тхо!
Веза новкъост Нгуен Зуй Чинь!
Деза новкъостий, доттагIий!

Тха партес, советски халкъо, беррига тха мехко тlаьгlа дика хеташ тlаийца Вьетнам тlей сабарен машар юхаоттабарен къьхьекъарча соглашенена кулгаш яздар. Из — Вьетнама къьхьегамхой Партена гонназа ихоагlденнача вьетнамски халкъа йогIкха котало, машара низий йокъха котало, дуген халкъашта юкъера гlулаяхканкарча реализаци кхетамен котало.

Уж деношка турпалча вьетнамски халкъгахьаь ерзаль я беррига советски наьха уйлаш дагалаттараш. Оаха уйла юо вьетнамний — малъа наьхех кхаьнькен, боккхийта наьха а берий а, лийна дарий а байнарий а. Йьнькхача хана, са па ехдеш-акхача агрессена духьала лоаттабаьча къоавсаме шоай Дальхен паргlатони лоламен бакъ гlулаях хьаллоаттальяьрий.

Уж деношка тха уйлаш дагалаттараш вежаришца долча социалистически мехкашкахьа, коммунистически бохлхлой партешкахьа, дуген халкъашта юкъерча болхлой классегахьа, къамий-кортамукъьлен боламгахьа, дуген тlарча беррига прогрессивни нахагахьа дерзадо да. Уж американски агрессена тlоагlа духьала хилаго, цар дизза хьалхощаро вьетнамски халкъа котало сахьат гарга доалалор.

Тхона, Сийлахь - боккхача Дай-мехка йогIа яттара хlлагlа долча тохкъмех чакхдьяннача советски наха, гергарен кхетадена да вьетнамцашта дагалаттараш. Шуца ихьана, деза доттагIий, тхо гlалдаде да, шун городаш тlей юрташ тlей бомбаш кхы ма лелхаш хилараь а ух дуккхача шерашка этгара хьалха Вьетнама тlера сигале цlенъеннa дlаоттарах а!

Вьетнама котаоно хьалхох, классега гlоллара вежарша дуген тlарча деррига революционни прогрессивни низама низ болаш хьалладаьх ког гlертолга а еш, ший партlатон лоламе бахьан долаш къоавсам лоаттабеш дола хлъкъ эшаде йиш ца хилар. Цу тайпара халкъ эшадулургдан.

Вьетнама котаоно хьалхоух социализма lалъамате бохкха вахара низ. Шоашта карагlлашна социалистически хlамаш лора а деш, оюай цlагlа дай хилара йола шоай лоархlо хьал а лоаттеш, тха вьетнамски вежарша хьагайтар сийлахь-йокхха турпалал, денал, майрал.

Вьетнама котало — из да Советски Союзен кхыча социалистически мехкийн интернационализмн чакхйоалаш хилара йола къьхьта тергал. Оаха вьетнамски доттагIата доккха новкъостал дахь ерригача — тlема, политически, дипломатически фронтанка цар къьхьегача хана.

Йьнь цхььаьква лоархlаме вывод а я: Вьетнама котаоно хьалхоь, вай деношка имперializма горошаш мел кlезигенний. Хlанз ши историн вах тlехьаьнгахьа деладе цунна новкъостга дерзадоли йоза средствааш!

Хождамболлаш болаш гlа баьккхлб вьетнамски лаьттан тlа бизза машар юхаоттарга болуча наькъагlа. Маьршача къьхьегама кхув тlаера Вьетнама Демократически Республика, ший ниана социализм хьалъяр тlадерзадо торо кхьчий цунга, керда перспективаш хьаеллалу президента Хо Ши Минь васкет хоачашдара — вlашtlехьа демократически Вьетнам хьияра.

Къьлбекъен Вьетнама хlалхарча хьабеллабеннаб машаре демократически деглахьарга, бокъонна ший лоламе хуьга чlеагlдарга, вьетнамски къаман гар тоабарген вlашtlехьатарген бода никкъ.

Аьттув болашгlа лоа хьалаш ийслуш латт Лаосен Камбоджен ций-Тоучхийтара вежарша дуген тlарчаьга болча тlем тlа вьетнамски халкъо яьккха lалъамате йоккха котало я. Вьетнамски халкъа котало социализмна, къамий лоlама, демократена, машара тlекъа къьхьегамхошта а болаш кхъьегамхой Партен гонназа Подгорнига, новкъостага Косыгинга дlадала.

Уж деношка турпалча вьетнамски халкъгахьаь ерзаль я беррига советски наьха уйлаш дагалаттараш. Оаха уйла юо вьетнамний — малъа наьхех кхаьнькен, боккхийта наьха а берий а, лийна дарий а байнарий а. Йьнькхача хана, са па ехдеш-акхача агрессена духьала лоаттабаьча къоавсаме шоай Дальхен паргlатони лоламен бакъ гlулаях хьаллоаттальяьрий.

Уж деношка тха уйлаш дагалаттараш вежаришца долча социалистически мехкашкахьа, коммунистически бохлхлой партешкахьа, дуген халкъашта юкъера гlулаяхканкарча реализаци кхетамен котало.

Вьетнама котаоно хьалхоь, вай деношка имперializма горошаш мел кlезигенний. Хlанз ши историн вах тlехьаьнгахьа деладе цунна новкъостга дерзадоли йоза средствааш!

Хождамболлаш болаш гlа баьккхлб вьетнамски лаьттан тlа бизза машар юхаоттарга болуча наькъагlа. Маьршача къьхьегама кхув тlаера Вьетнама Демократически Республика, ший ниана социализм хьалъяр тlадерзадо торо кхьчий цунга, керда перспективаш хьаеллалу президента Хо Ши Минь васкет хоачашдара — вlашtlехьа демократически Вьетнам хьияра.

Къьлбекъен Вьетнама хlалхарча хьабеллабеннаб машаре демократически деглахьарга, бокъонна ший лоламе хуьга чlеагlдарга, вьетнамски къаман гар тоабарген вlашtlехьатарген бода никкъ.

Аьттув болашгlа лоа хьалаш ийслуш латт Лаосен Камбоджен ций-Тоучхийтара вежарша дуген тlарчаьга болча тlем тlа вьетнамски халкъо яьккха lалъамате йоккха котало я. Вьетнамски халкъа котало социализмна, къамий лоlама, демократена, машара тlекъа къьхьегамхошта а болаш кхъьегамхой Партен гонназа Подгорнига, новкъостага Косыгинга дlадала.

Уж деношка турпалча вьетнамски халкъгахьаь ерзаль я беррига советски наьха уйлаш дагалаттараш. Оаха уйла юо вьетнамний — малъа наьхех кхаьнькен, боккхийта наьха а берий а, лийна дарий а байнарий а. Йьнькхача хана, са па ехдеш-акхача агрессена духьала лоаттабаьча къоавсаме шоай Дальхен паргlатони лоламен бакъ гlулаях хьаллоаттальяьрий

Мишта кхоачашдаьд дехкараш

ТОРОНАШ ЙОЛЛАШЕ А

Шоай торонашкеи резервашкеи хьежжа 1972 шера лаьрхIа ужк тайпара социалистически дехкараш тIаийнар МагIалбика района юрта бохама кхъхьегамхошка.

1972 шера районе доаккха деррина ялат 40,1 эзар тойнага пIаткхочаде. Паччахьалкхенга план 8500 тонн йолча 11 эзар тонн ялат дохка, генараш — 2,35 эзар тонн дохка, шекара свекла — 150 тонн.

Хьайбан кхоабилгеи, царна гIулаих лелгеи тоалара, племенной балха боарам лаккбарда. хьайбай помещенета комплексеи механизацин хьайбай бохама специализацин эрца доаханеи коа тIарча оалхазарийи продуктивность дикка лаккъелга, массе тайпара хьайбаи дебделга, цар продукци дукхагIеи планан тIехи йохкалга, цунга IадодоаР лоцделга Iалашде. Хьайбай бохама деррина деакъошка ментабельно болх белга тIаиттехьдаккха.

Хlара кхоабаха Iаттатара районе кхъера лаьрхIача 2150 килограмм шера якха, хlара устагIанна тIера 3,9 килограмм тхо дакка.

Паччахьалкхена 2475 тонн духь дохка е планал совгIа•10 процент дукхагIа, шера — 2830 тонн е планал 130 тонн дукхагIа, фуан — 222 зоар е планал 72 зоар дукхагIа, тха — 128 тонн планагIа 120 тонн дохка деза.

МагIалбика района юрта бохама кхъхьегамхоша яхье бийбар Наьсарен района юрта бохама кхъхьегамхой.

Хlаьта мишта кхоачашдиир 1972 шера тIаийца дехкараш МагIалбика района юрта бохама кхъхьегамхоша?

Во толамаш лаьхалаш района хьайбаи леладелраша. Паччахьалкхенга духь дохкара социалистически дехкар дукха хIама ца эшап 103 процент, фуаш дохкара — 148 процент. тха — 105 процент кхоачашдир. Пхьабакъда паччахьалкхенга шера хьокхара социалистически дехкар 81,2 процент мара кхоачашдинзар.

Тиа толамаш доахаш чакхлыкхар йIадиха ши «Ахханчуртский» духха хьайбаи кхозбаха совхозо кхъхьегамхоша. Кхоачашдир цар шоай тIаийца керттера социалистически дехкар, — паччахьалкхенга духх дохкар. Инт-та. 11000 центнер духх дохка дош деннача цар 12582 центнер дехкар.

«Кавказ» колхоза кхъхьегамхоша паччахьалкхенга духх дохкарл план 101,3 процент кхоачашт-ьяьле а 92 процент мара кхоачашдинзар духх дохкара социалистически дехкар. Цу хьакъе массарел тIехьабиар «Ингушский» совхоза хьайбаи леладелраш. 69,7 процент мара кхоачашдинзар цар духх дохкара шоай социалистически дехкар.

Духх дохкара «Ингушский» совхозал хьалхьяьнаьле а шера якхкараи ца паччахьалкхенга йохкараи тIехьайбай «Кавказ» колхоз.

«Ингушский» совхозе хIара кхоабаха Iаттатара 1655 килограмм шера якькхай. Хlаьта «Кавказ» колхозе — 1560 килограмм. Пхьабакъда, шера якккарен из паччахьалкхенга йохкареи дIадахача шераза план районе цхьан бохламо кхоачашъяьнар, хIаьта социалистически декларех душа эшап а дан.

Цуна гIулакхо хьалхоьх доаханг-гара шера якккара йолча резервоех МагIалбика района бохламаша во пайда йIадаттa.

Хьайбаи леладелраша цхьадола толамаш дахьхалле а, райове кхаш леладелраша шекара свекла йоазлар кхы цхьаь цаI хьокхамех кхоачашъяьнар паччахьалкхенга кхтобахама культуран йохкара план а.

Инт-та. 11000 тонн ялат дохка деза хиннача 4380 тонн мара лоттаьнар. ПланагIа дохка деанни хиннача а 4120 тонн кIезнагIа да яз. Гиларгаш 1423 тонн дехкад паччахьалкхенга, е мера планагIа дохка деза хиннача 878 тонн кIезнагIа. Хlаьта хьажжам, масала, «Ингушский» совхозе йIалла а IаденнаI паччахьалкхенна. «Кавказ» колхозо из культура йохкара план 14,6 процент мара кхоачашъяьнаьш.

Гаттара лоха ба МагIалбика района бохламашка хIаьта гаттара тIара ялата культураI чубена хьуьжкъам а. Масала, «Ахханчуртский совхозе 10,6 центнер, «Кавказ» колхозе — 10,5 центнер, «Ингушский» совхозе —. 7,3 центнер.

«Ахханчуртский», «Ингушский» совхозаш Iалама бехкаст, акка лекъа лаьттандь дика хьийкъанзар йIайийна культураш, аьнна бехказа баль мег. Хlаьта фу аргда охлаш долча лаьттах кIезнагIа дале диьлагIа дакъа хIй дуллаш долча «Кавказ» колхоза кулгалхоша, специалисташа? Йlадахача шера 537 гектарах хIаранена тIера 4,9 центнер хьажжIаш тчера цига. Иннта лоха бар кIыча культураI хьуьжкъам а. Цу деррине хьажьох юртбохама культураI хьуьжкъам лакхбара йолча резервоех, масала: удобреннеш а тIаттехьдаккха, хий диллараех, юртбохама культураш йIаеш лерттIа лаьтта кийчдарах МагIалбика района бохламашца кIезнага пайда ийнар.

М. ХАМАТХАНОВ.

МОСКВА. Ерригсоюзни «Союзсельхозтехника» управление автоматизированни системаш Ерригсоюзни Iилма - техникин проектни институт ВНИПИАСУ планирование, учета, юрта бохкам материально - технически Iалашбара управленин ярца отраслеи автоматизированни системаш кийчъяь а. Институте хьагул а еш, цхьалхабоих отраслеи АСУ ерригаи зиенъяьита лаьрхIа информации, духьхьал вычислительни техника новкъостача цхьалхадаха лаьрхIабу документаш унифицированни систем а хьаеш.

Хlанз кийтъяь яьина а 20 совгIа республикен областеи кхъъхьоьш а я колхозаши совхозаши материально - техническин Iалашоница управленин ю автоматизированна средствеш. Уж системаш йIадо йолача хана «Сельхозтехника» ерригсоюзни АСУ-на кхъъгIорьяь.

СУРТА ТIА: Московски областа «Сельхозтехника» объединене вычислительни центре.

Б. Корзина сурт.
ТАСС фотохроника.

НОВКЪОСТАЛ ДАРАХ—БАРКАЛ!

1972 шера гуйра. Ялаташ чуэца доладелначача динлургдоапача деношка Казахстана, СибагерIеи, Алтаи ялатиI аренашка советски наха шоай са ца яходелн хьегача вънга хьежаш бар беррига мохк. Iелламате чоалханеча хаоттама хьалашка чуэйар цар ялаташ. Укхаза тайп-тайпарча республикашкара новкъостала баькъар гоеза механизатораш. Партеи правительстван де мел дезар дир йокъал этажа халача шера хьебаь хьуьжкъам цхьа ва ца уддийташ чуэцара.

Цу пхьакъача хана кхъъегама денал, боккъонца йола турпалал гайтар дуккхача къамех болча озараш наха, царна юкъе —Нохч-ГIалгIайчеи аикалаша а. Цар сийдалъча гIулакхий лаккха мах бохь, дикагIчарна правительственни совгIаташ денинад. «Знак почета» яьа орден еннаI комбайнерашта Надтеречни районе «Кругловский» совхозерча Межиев Худенеи Урус-Мартана районе «Горен» яхача совхозерча Озда-мирое Аптеиен.

Казахстанера письмо денал. Парте Карагандински обкомон въэдъегамкой депутатаи областнойи Советои Нохч - ГIалгIайчеи механизаторашта баркал оал ялаташ чуэца новкъостал дарах. Ер да из письмо:

Карагандински областа юртанкарча къъхьегамхоша, КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш, СССР хьаьв 50 шу дизара баха боагIгIача тайпара накъабахара кийно а еп, 1972 шера чоалхаиеча хаоттама хьалашка ялаташ кхыча юртбохама культурайи лаьха хьуьжкъам кхебаьб. Бахаш массе метте цхьатарра дика вIаиттехьа а йаьха хIамаш чуэцара-докъха новкъостал дир КПСС Центральни Комитетон Советски правительстван. Ялаташ чуэмага дакъа йолаш мел барша бохьонца йола программа а йаьрхIа тIаийнар гор. Комитетае хиннаеи республикански партийно боахама актина совещане къахьайкадь Л. И. Брежнева хьекамаш.

Ялаташ чуэнаца хана къъхьегама низаца хьягучедьлар советски халкьий доттагIаI. Область ялаташ кхедераша оагIуо оагIох а теха къъхьийагар Российски Федерае, Украина, Узбекистано, Киргизстано, вежаршха йолча кхыча республикашца баккийтача наха.

Ялаташ чуэнача хана Центральни Казахстана кхашка къъхьегача дакъа лаьцар Нохч «ГIалгIай АССР-ерча 139 гаргIача механизатораша. Шортта ялат хилийтар дуьзна дерригача халъхо доаттабена къоьсамеи кIанарех къъхьегаш, Дахьегна хьалхашкара шоай декхар дицца кхетадеи шоаш хIаларех къъхьегаш царех дуккхачар.

Къъхьста баркал ала доагIаш чIоагIа болх баьб комбайнераша Надтеречни районерча Г. Гадтаков И. Межиеви, Шелковской районерча И. Хапова. «Красный Октябрь» яхача совхозе болх беш кIанарча новкъоста Межиева доапача хана хьекха Iодилалар 1070 гектара тIара ка бола ялат. Иштта болх дика баьб кхича механизаторашца а: И. Мальцагова, Ю. Абаева, кхычар.

Эзарах а эзарах а болча наха турпалле къъхьегар бахьан долаш йохкача котлло яьхьхар. Паччахьалкхенга ялат дохкара гIулаихш дохкхий социалистически дехкараш кхоачашдир областе. Дьахен амбарашка чутессар, планагIа тасса елаш хиннача 23,6 миллион тонна меттеп, 68 миллион сонгIа пунт ялата.

Казахстана КП Карагандински обкомон къъхьегамхой депутатаи областнойи советон докъха баркал оал 1972 шера ялатаи дика чуэйна дахара тха областа совхозашца экжарашца новкъостал дахьа КПСС Нохч-ГIалгIай обкомаи республика правительстваиен, предприятеи, колхозаи, совхозаи коллективашца. Берригача медицинаторашеи болхаонча. КПСС XXIV съезда исторически решенеши яйслагIеи пятилетка заданеши кхоачашъяьна доккхий толамаш дахар, СССР хьаьв хь бIаь шу дизара обкомона баха боагIгIача тайпара накъабахар лоош дег тIара лоша боаяьх оаха Нохч -, ГIалгIай АССР комунистийтеи берригача къъхьегамхоттеи.

МОСКВА. Ерригсоюзни Iилмантохкама проектно - конструкторски светотехнически технологически институтера завод люминесцентни лампаш баххча наха желаю светильникаш еш я.

1973 шера халъхъ доаханг,план ханал хьалха кхоачашъяьра социалистически яьх йоаржжараь КПСС ЦК, СССР Министрий Совето. ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам хьал а лоацап предприяте лампови цеха коллективо социалистически дехкараш тIаийнад цера плаи 25 декабре кдоачашше. планал совгIа итташ эзарах лампаш- арахеца.

Укхаза вIашагIйола АВ-65.5-ОЧ, ЛБУ-30-2-УЧ серех йола керла лампаш. Уж хьаьха арахецаш хиннарел дукхха дIкагIеи дукхагIа яхаргIойлаш я.

Дика болх бу предприяте кдыча пехаша а. Духха ха йоацап опытно - конструкторски балхаш дIайийора йолча межведомственни комиссе завода 70 изделена дIкьяьа категори ешнай.

Сурта тIа: конструкторан-черчежникаш (ваьрсехьара ьаттеха) Иванова Лейла Даьшлова Леман.

Ю. Игнатикина сурт.
ТАСС фотохроника.

ТХА АТЕИСТАШ

Идеологически балха юкъе керттера мотлие лекционни пропагандаге кхоач. Ха йIа ме йоца тешиначIа, эоанеIга деха дог-дехаторе доаш. Къъсхета бехктохкаме дехкар да тахан пунна хьалхашка эттар, КПСС XXIV съезда решенеи, СССР хьаьв 50 шу дизара хетаньъя Л. И. Брежнева доклад, кхыдолча партеи правительстваи документаи йIалора чуэлоацам наха йIабоозийта дехкарийна ба лекторааш. Из доаи хьалхадоах оахл а тухой районерча «Знание» яхача общества, юхъъанцарча организацеита.

Вит йIаьи ткъаь итт совгIа лектор ва тха районе. Говаал, хьонар айдти доагIа цар тIехьтIехьагIа. Из хьалъокх ужк масело. Нагахьа санна 1970 шера районе йийна еррига лекцеп 1112 хинналле, 1972 шера 3628 дIакъаьчар из цифра.

Духхача предприятеша, организацешка лаьрхIа «Лекце ди» а чакхдоккхаам бу из болх. Цу гIулакха хьокхам теларех я «Электроинструмент» яха завод, № 14 йола профтехучилище, № 432 йола ПМК, туббольница, кхиирам.

Из-м атеистически пропаганда лаг йолладьяр укхо, цу тIа юха маца верзартва-хьогI ер, аьнна хетадала мег цхьабаратта. Сона хетап се темана йстарвувлаш санна, хIана аьа йуна чуложам тайп-тайпара бале а оалаш дола кхетема доп къьнварга, ийрчача гIулакхашта духьал оалаш да ишта оале а пешта оале а. Таханарча вахаро ший бакъдолча хIаманца ер а еций атеистически пропаганда?

Атеистически болх бераш цуи маIан дика хоюш из ницъ къьлга, дика гуни бола нах хила бе-за. Оха ну гIулакха терхам тIалоттабу, из болх чоалхане а, хIаьта артачарех а боацапца кхоа та а ден. Атеистически дош оалаш пола сар тешаменна, кIоарга дийна, ше яхар. ала гIертар наьха дег чу дуьзде хоюш хила весп. Цхьа хIама, цуга хIаьта барьер иц пьяьа психолоте. Цу-луьъа из гIулаих тIадуллаш бола нах чIоагIа хоржжам а парца цу пьяьт тIа фу карагIдарга хьожаш а хул тхо.

Шоай пропагандистски говзал лаьхье, идеологе из лоархIаме дакъа довза гIертараша шортта литература да тха партбиблиотеке. Цуа совгIа лаьрхIа парча вIаиттехьлаа атеистически секци а я КПСС райкоме болх беш, 7 сат ца цига Iомалуш а шоай атеистически балха опыт кхычарна йовзийташ а. Пладахача шера цар низаца 217 дын духьлаларча темаех лекцеи йийнар районе.

Дукхахча хала деи атеистически пропаганда еш а цу балха дикка опыт Iоалъреех а ва Назаренча № 2 йолча школа директор Арсельгов. Сулейма. Дешархошта, хIаьта цар дашта, ноаношта хьалхашка дын духьлара лекцеш ешш цо кIаст-каста. Кхетам чу дуэгIдогIча тайпара дош ала, ше дувцучча терхам тIаозийта хоюш, хIаьта наха сий деш саг ва из, хIаьта идеологически болхлочоа эшар из ма дий.

Кийчъяь лекцеп а еташ дIаахан Сулейма. Шийга лаьцначIа аудитори терхалъеш, хьалхашка ювтачча хаттарашка хьежжа масалаш лехаш, даим формаш, методаш эргайдохаш бу цо из болх. Ше дийшача атеистически литературух, вахаре дешна гуча тIамаех райла йийеи рефераташ кийтъяь. «Дош дIагIача бераштта атеистически хетам» яха цо оттаъь реферат лаца чуложам белаш а ладувIарий уйла тIаозош а я.

Иштта творчески из болх беш я атеизма пропагандист, КПСС райкома кхаллъяь отдела заведующеи Путоева Мареи а. Кастката хул из балха болча кхалнаха юкъе: тоикотажни фабрике, промкомбинате, кхыча производственни участкашка, нах балача мотгиашца «Кхалсаги исламе», «Ййрчаъь гIулакхаша — дика кхоосам», «Мархаши кхуллеги» яхача темаех я Мареча еша атеистически лекцеи. доклада, еш йола беседаш. Пладахача шера 29 лекци йийнад цо.

Хlаьта а атеистически пропаганда гIулакхаш мисганалхъ дига ден ала йIан йолаш дац ухо. Пхьабочча предприятеша, организацешка бипбенпаб из лоархIаме болх. Лучка хкоачамбоапаца да ешача лекцеп идейно-политически боарам боагIгIача тайпара ай ца болийтаи а. Тха атеисташа тIоаIа эпар эмотиечески гIо. Дика пайда йургбар, нагахьа сонна ешш кийчъяь йолча лекцеп опыт йолча пропагандисташа чъяьлаи ла а лургIан шоай решеини луш хIаьта, наха хьалхашка лектора да

НАХ БОАБАЬРАШ ГУЧАБАЬХАБ

Тайшача балхаргIа Гватемальски къхъегамой партс ЦК Генералин секретарь Бернардо Альварадо Монсони мехкара кхъболу цIи хеза коммунисташ боабаяча гватемальскин военпшна даь аюа зулам дуне общественни мнене чIоаргIа сий доацап лаьрхIад. Массе метте кхъобаЬашеп тIаийар бокъо йоацап нах боабаяча Арана Осорио правительствана дуьзала протеста оаз айара дуьне тIера дерриге халкъаш тIахьийхача ткъа коммунистически, социалистически, халкъа партс кхугалкона яь заявлени.

Уж боабараз дола бакъдараш тахан хьахайнад ГПТ кхугалхой дуьцIыг, хьыгулдыпнчох, гестара къайлагIа кийчдеч хиннад. Лаьрхза оттаяча планатга операци чакхъежкха яьшпчуа тIедьагIа зуама ше хотара в яьпна, берриге бекк цхьа фунекпдаьча тIаьхьожам боацача византпа» дIатIабаЬлпа безапп хиннад правительство.

Юхьъанца лаьрхIача тайпара делаш хиннад гIулакхаш. Гватемальски общественноста коммунистпй кулгалхой боацап бекга ма хаЬнте а, А. Осорио правительстпа хьакхайкадьа хиннча хIама ше дакъа йоацап хилар. ЦхьаБакъба, гватемальски патриотпй вашIтIехьадьапнад уж лочкъаЬдь хьоча дакъа йоацап хиннача массеех полицейске цIераш минтат ха. Духхьал, ту хапна вашIагIьелаап Гватемала цIи хеза коммунистически деятIелап бозра бахьанап гучадахара полицейскеч цаI карадоалларэра декхар тIадилла хиннад къьсета группа. Из вар агент № 265...

Шийна мел хозр хьадийнад Абель Вильяторос. Полицеп таьдаланеп ашагIаЬелла хиннз тайпа болх хьагуча а бахькна, цо хоам бабI, лийдучуп тIехьаргIа Гватемальски къхъегама партс кулгалхой къаман полице 4-ча корпусерга набахта дIабйга хьлара.

Уж цу хана дийна хиннаб, цудухьа шоай мз хулла сихагIа уж * кIаллархбаха гIийртаб патроташ.

Ахьх чувалдара кхайлагIарча квартире боалабаб бIара разза хиннз столицерча доккхагIоллча газетий журналистан. Цо хьалхIа тIа баб лоцкъам бакъбаЬ Вильяторос, кIаьта из тIехьаргIа Гватемалан военлаьдарна мехкапа ненайозон тIа яра а баьнаб. Зулама къайлагIа баь баргт вашIагIболлийтарн кхочашIбарн хиларах тера, ишшта хьагучахьяккхай А. Осорио режим.

Гватемальски Iаьдлапна дакъа гIулакхашта духхьаларача протестий талгIа дIакхоссат дерригача дунен тIа гIоллз. Лийпа боаххараш къхьецпгара хьадехап тера телеграммаш яьххай президентага А. Осорпога Европа, Азе Америка, прогрессивни политпчески партешкара, профсоюзашкара, кагпрхойн, кIпчеп организацешкара, ту дакъъе СССР-ерга социалистпчески содружество мехкашкарен. ЦхьаБакъба,. Гватемальски режима керте латтаяо ладиГIагIдап протеста оазара. Шоай тийпа балхап кхы а гучадахар кхераппи дарап йоазр духхьеп реакционераша тийпача балхагIа боабаЬ Бернардо Альварадо Монсони цуп денал дола новкъостаЬн.

И. ДЕВИН.

(АПН).

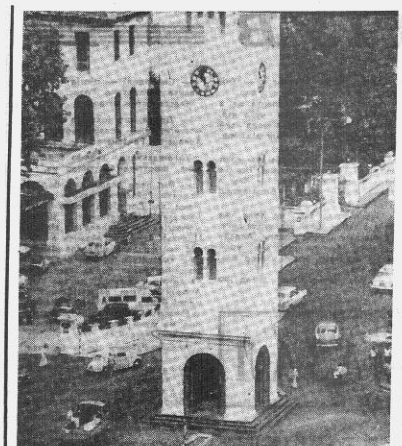

Коломбо — парчахьажкеп столица. Цейлон яхача тIайреп форда бистерча къуьда - малхбоалеп-гахьарча дакъъа тIа. Ахера Европе, Африке, Австралее долаха лоархIаме форда наькъаш вIашагIкхеттача уьлл город.

СУРТА ТIА: городе зкхъе зпга сахьата башпи

В. Густпкова суда.
ТАСС фотохроника.

М. М. ПРИШВИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРГА

IАЛАМ ХЕСТАДАЬР

Вай литературана зкхъе белгалгара моттпге латт Михаил Михайлович Пришвин. ОбразованнеГIа агроном, говза чарахьи опытни егорп, краевед, этнограф, хьалха къегорпо, кIыдз ца луш дIоьхха наькъаш деш, Географически общества къьнарча чIенеп пал хиннача цо бапнха-лика книжкаш издадг хIамсарга мехка Iаламах, Iаламца аййза вуначавепна волча сага творчески къьхьегамах.

М. Горькс М. Пришвинга яздаьл: «Iездика йоаз Хьона хьуначп ушалпш, чIэнарп оалхазар, бапшап оакхарпй, жIалеп а сидоахка хIамап а, — тамашийна дIахьийп шерен да хьона дайда дуне».

Ший литературпн гIулакхаш революцп яладе дукхха хьалхагIа дIадоладаь хиннад М. М. Пришвина: «Сашок» яха цун эгтара хьалхара дупшар кепатпад «Родник яккха бIрий журнала тIа (1906). Эгтара хьалхара цун книжкаш арадапнад гамарча къьлбаседене гIоллз нпкъ бен а лийпна из пIавепчуч тIеъьагIа. Цун влиппегIа хьхпнпачеп дегIапхачеп краеведческпи природоведческпи литературана юхь йолаябаш уж да.

Пришвпнс книжкаш художественни лоархIам болаш хиннз ца Iеш, Iплмап лоархIам болаш а да. Уьх деппошка 100 шу дуьзал волча, къобабаЬаь. ТIайпйна эрсий писателга М. М. Пришвина дерриге вахар доттагIчупга болз нпкъ хиннаб. Ший дикагIоллча доттагIчоа — дуккхача шерашка сатуседпп долоахапп, шекъуьлеп а керладарап гучадоахап а пе лийхача советски читателга совгIат дьзл до ший дуккхача кпбаЬашна. Царех я «Унпарда» хпнза долча оалхазарп мехка» яха поэтпческп очерказ а, «Жень Шепь» яха повза а, «Кашся зпы» яха автобпографпческп романп а, «Хьуп IIIдьалг», «Лъастап бIарган», «Незабудки» яха гулъьа поэтпческп мпнпатюрапп а, «Iалама календарь» яхача книжка тIа гулъьа чIогахлй дуьнарап а, берпй «повеллапп повестапп — «Домпо бай» яха фальтап, эгтара чIоагIарга эпппп йолча, тахапарча темаех яхьъь повестап, ромпнап дуьнпп: «Кладовая солнца», «Торфа», «Вай ханах йола повесть», «Къона колхозхоз», кхпдараш.

«Сага дега дикагIйола оагIоп Iалам чура лекси хьагучахьеп езап» яЮ наханпна пIемаоу бе-зомоп дIахьа дола пришвпнпп дешап — цу ерригача творчества деп1а хиннаб.

Цар кIоарпгеп пийсеп хьхьъкоп цун бокъачча хетама майан, хьеап цун, писателга - гумаписта, бакъдар дезаш хинначун оалпата керттерча оагIоех пал. Вахар юхеп-лахаха хан пшй денпз дуккхача нпкъа богадахочча пеппашна пIа-кхочашъьяй М. М. Пришвина: «Ядой - дуккхадеэ-кх хIаьта яхъар». Вер1ага Пришвин цу дегашпца ва гонахьардар кхочачара хеташ терклалдара, «сага дог Iа-лама образашкара бIаргагон творчество оамалап сапна кхетаеп» тамашийна дика харца цхьана.

Iалам чурча, адамий вахарерча, хьайбай, нахьа оамалап, корча, лаьттах, тIабоадача кIамай замашкарча, белгалонашкарча цхьа моллагIьяраш мара ян цхьана хеталлуп йолча белгалонех тамашийна «Iоагlа тамап е, докхал де хар, цхьа моллагIа мара доапача хIамашта цхьъера кхачапа керладуалача Iалама йокхача тамашах. Из бакъду цо дневника тIа дагье йоазоша. Писпгела ший тIехьъара йолуь 1954 шера 15 февраг дахь. «Деппша, сайренапа такап а тIехьа-са парГIатдоах, уж денош дика да цIахьха хоа саметта а дена, хье унаклдена хиндр хьона ходеннаца кIапа а». Тешп хIла ла, дог Iогдалар дуьпап дола уж муГIарап вала воаллап уллаеч яздаь хпдарах — 16 январе М. М. Пришвин сецап. Из кхеллап шера керте цунпа эгтара дукхагIа ца ха — бIаьстпй, хьатIаотгап ше вьь ха IIатIакхкача массеех ди эпап.

1973 шера 5 феврале кхайбенача купческп дезаде. Орловски губернерга Елецки уезда Соловьевски волоста Хрущево яхача мпене вьь М. М. Пришвин. Пришвин Мпхпй, дезаде IIIамагIволчуп, барклапгIа цу доача кана вепнав цун да Михаил Дмитриевич, сесага беха боахам, пти беги дуккхача шерашка текха дийза бапнка декхарп юха а дутIам.

Чуппйна боахамга боаллаап хIанна нана наана йпш хиннаш берпй дукха терко е. Берашп пшай мукьа-гIа дисе хиннад. Ахархой берашца доттагIпа лелаеп хиннаб Пришвин Мпхпй, юргIарча школ ваьIпа из деша. Хургвоча писателга чIоагIа алпнпп. йай Гусек яхаш тIаеп1а цп а йолаш волча кьеча ахархочо. Бокхха кхетам болаш саг хиннаб из: Нокхарпй лелаеп, чарахьап деп, оалхазарап цуьпап хиннача цо ший говзап Iомаеш хиннай кIаьпка, Iалам бIаргагон цун оаз кхаеп Iомавьв из. Пюрвьвпнача писателга тIехьаргIа дагавеха бирклп оалпш вийпаи ший вокххагIоллча доттагIеп хьсхам тIайпнарп.

Елецки гимпазе деш Пришвин Мишпп, цуп тIехьаргIа Тюменски реальпм училище, тIекхка, юххера а, 1893 шера Рижски политехникуме деша вода М. Пришвин. Цхьаьа-лахаха хан ший денпз дуккхача пIавпттеклапгIа пцпп. 1897 шера паччахьалкхеп зуламхо а лаьрхIа лаьцьв из. Маркса, Энгельса Бебела, Либкнехта йоазоп деппап па аьпна белкс эпъв из. Студента набахта яккха пу уа техай сузо, из яькха ваьчча полице тIаьхьожам а болаш укъап дагьене Хрущево-имене (о а врахийгарполапи.

Ши шу дахьнача Гюлла. Германе вода хургвола писатель, шпгара 1902 шера агронома дипломе а йолап ший мехка яхь цIавоаIа...

Дйаболабеннаб уезднп агронома хьаьнала болх.

Эрсий къаман метта бух боапача гапдех парГIатта пайда эца а Горькс яькхача тайпара, дешапца ьъмсарча лаьтта сибэт хьакхолла а хоап хиннав М. Пришвин. Бакъдар аьчча, кхетам бокхха хилар а да из. Бахаро бокхха бакъ кхетам. Вера хана денз шийна денз шийна гончаьха дуьпап хеза Пришвина шоай тайпара деп1ашп а Тургенева Фета, Лескоп а Тютчев а, Буппп Ивапп Андреев Леонпда хьалхпбабь ший белгалонап йолап бола цIена Орловски мотт.

Ишма меттах къьхьегама чIоагIа чем бепнаб цунна доазоп дехьа шп шу а дакъъха пIавеча. Шпй мехка юхаккхаччачуп тIехьаргIа хьоачо йIахьхача хана тIоаралп доаддаь ишлкхаЬо сппна, даьм дийна лаьттача эрсий багахбуцпама хьаста тIалетаеп Пришвин.

Метта ганзан кардерзаирга ведена хана сапна, гIапа тIехьа гIа боаккхап ятап М. Пришвин хьамсара Iалам Iомаларга. Кхетаеп цо, поэтпческп из тIазпара уйла Пришвин Мишпйна нпнас а Гусьхала кхаьчча нпкъъо а чуйоссапьлга. Цхьабакъба, писателп ше а дерпй ду тIайоалача кIаманна къе йолча, доабата аьлена пйрча жирла шоай слецпп краи... ландшафтп, езап хиннаап ше» бера хана, яхап.

Эгтара хьалха Кавказе веначуп тIехьаргIа волавепнав Пришвин «пай дьъеперга Iалам бIаргIе». Iалама вахара къьпстета тIехьаргIа уйла тIайбхйтап хиннаб цо нхьъь набахта воаллача хана шийна цун белгалонап кIезпг-дурьхха а желлп. Кпгапскп набоатеп корах ирахьежап бIаргагуп хиннаб цунна набахтоп коора цхьа чIегьлг, пен са, цхьъь ягIа га. цул дезьаргIа бIарг ма кхоачча улпа пссса аре. «Моз дукха зайра по корах ирахьежап... Iалама вахаре, ахка гуйранга доапача хана худнп дола, кортамукъа волча хана цхьпне а теркап па деш до-да хуьпаеш!».

Гонахьардар зуьлга, терклалдеча цунна па хиЛча цо доапап дола хIама а хиннз дIаэтгад. Агрономически балко кхы а дукхата сообщпнскп Iаламперга Пришвина безам. Юртарча нахана дIахьа гIулакхаш лелаеп хиларах шьърбеннаб цунна ший кхамад мотт.

Цкъа, кепатохпйтпла йолла дега а доапап, бера хапара-шийна дагадоагIа хIамаш дIаэздадьа по, питтача пIаьхха гучадьапнад цунна доазоп говзал йоаш ше хилар.

Шийна гучадьапначоь сов гIадвахаро дог уразоттакпр Пришвина. ТIекъагIа дага а дечь яздьа цо: «Гучадьапначу духхьал лостам белар дIакхоча са дерригача вахара». Ший ткъъь кхойтта шу дьапнача хина селлара хала ше яькха професи бита а йита, керда писателга - реалпста вахар дIадоладьа Пришвина. цун ерригача личпоста «творчески гIулакхех» хьалпнпар шпй хпла ма йоагIIага йола творчество а йолаш.

Пришвина творчества реалистически лард юкъарчача доапап юзпаепна - я классически эрсий литература традпцпца — Л. Н. Толстой, С. А. Аксаёва, И. С. Тургенева произведепнца. Цпнтара а юкъарчап доапап ше зерах а ма яра яйза. Пришвина халькъен литературпн эрсий метта ерриге гапз.

Селлара доккхача вахара ха ше йоккхаап ший дакъепе урагIа а пхоргIа а тийкай М. М. Пришвина, шера аренап дIалпйла да-да эрсий лаьттаа бIаргадайпад.

Хьамсарча мехка гIолла кастканаста пайъа вахе, городе воапап вала дукхха хиннаб ше йоккхаш, тоаи йоазоп цу кпижкеп бе а дозлаш хьунашкеп ушалпшкеп гIолла кIадз цп луш лелаеп ма дарра Iомадьа М. М. Пришвина Iалам, цун хозлп бергатп ший книжкаш тIа хьхьокхуз хайпад цунна. Художника бIаргон Iилмазочуп говзалон новкъостап дьа цунна цу гIулакха.

Къьнарча литература тIа сапна доапап готтара кхы тайпа керда дар Iалпмпара цун гIулакхап, хIапта бергатп дьапхIа арадьакхача книжкаш тIа къьстта бокъа вахарIIап. Дар уж бергатп къстап балара. Дьа-ла пзпо леладу яказп дуьпап Iалам а доапап, цун стпхийп пнпнах керкIага а доапап, из Iомалелга. Моастагlчунца сапна къьнсам лоаттабелга, ший гIулакха пз хIалакледга а доапап, Iалама бергатап хьурмат деп, къстамап пайда эцаеп а бокъо йоапап хIалакдарах из лоарделга а. Саго «карaIомадур» Iалам, тIакха цунах, юкъарча моастагlаца дIа а дьаьс, доттагIа, ГIолча, сага пи-зп рузкIеп тела хьаст хуз. Хlапта — цун да па Iалама хьурмат деп, цунах кхетамца, хьисапаIа пайда эпап вола ца. Iалам доввзрах сатт цун пхо. тIаламо ше да йоапап мел дола хIама хьалургда, ший рузкъьш хьаделларгда, пагахьа сапна духхьалеэап из леладой.

Из маIап долап я М. М. Пришвина ерриге произведепнеп, цхьабакъда, къьстта ч1оагIа уолу из бераште лаьрхIача книжкаш тIа.

М. АЗИЕВА,
Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета преподаватель.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

9-ча пятилетка лоархIамеГIарча кхоалагIча шера январь бетта гIлап толамца кхоачашIбар Гроснески цIрий комбинат къьхегамо.

Планах 680 взар сома маьха аралеца еэаш пр продукци, хIаьтта врахийпар 702 взар сома.

Комбината цехашта юкъе йьжача социалистически яхье хьалле лелаю разливочни цеха коллектино. ТIехдика продукци арахеп Ломакинас, Зарчаловас, Юхлинас кулгалдеча бригадапна.

Февраль бетта план 5 ди хьалха кхоачашъе дош деннад комбината коллектино.

Л. ГАРБУЗОВА,
комбината планови отдела начальник.

«Дружба-2» яха керда международни провод — СССР-ан Венгреии юкъера экономически гIулакхаш толаме дегIахьаш хилар къьхьга хьалюкъар. Советски венгерски инженеранех болаш. шеп цхьана къа а хьегаш хьаьчча магистрал гIолла неждрашка болча мехка шера 10 миллион тоннаса кхоачаш советски международна лоаттадерга.

Тисы хлача хин йисте Ленинаваропа юкъе трубопровод коллаш латтача ханна дьакхха ла ер сурт.

МТИ ТАСС.

«ДОШО» КУЛГАШ

Ново - Горьковски мехкадьта чакхдоккхача заводе парафин чуертара автоматически линп вIашIтIехьъакхха дьархIача хана технически хьовзамаш кIезига хиланзар. Горькочанашта шоашта а кхоачашдулла мегар из болх бе йолланIийтира, цхьабакъба, ханап вIашIгIьелаш, сецна латтап дукха ха йоаккхдарьяр беза мах боача оборудование.

Грозне кахьат кхаьчар новьюстал дар дехап. В. Н. Ленина цIерагIча ГПП№ 6 йолча цеха слесарь Бирюков Владимир Алексеевич вахийта лаьрхIар цига. Ах шу совгIа ха яькхха цо Ново-Горьковски заводе болх бен. Цу йокъа де мел дезар де а автоматически линпна гIулакх дара Волга тIера ший коллега Iомабе а кхийра цун.

Цига вахийта В. А. Бирюков харжар бахьан доацап дацар. Лакхара гонзал йола спецпалист ше хилар цо хьхьекха дукха ха яр. В. И. Ленина цIерагIча ГПП3 цо бахьк бу ткъаь кхоъ шу да.

...Атта пакъгаи дехапи хьаенавац слесарь Бирюков. Макулла дикагIа ше карапйца гIулакх кхоачашдар, даим кердадар лехар — из да цун лагардар. Уйла еш кхъьегагча пьяха мисесна а новкъостий хуе. Пяха парафина коробашта обвязка ечз ахатпомата болата лента тIаьхьоарадеп ремонт еш воаллап (ца хана парафин дIа-ха чудетта хьаьпара липпа латтар цехе), В. А. Бирюковна дагадехар контактни сварка вулургIолап ахлитомат тоалгга. Из лагавьлар цеха механикапа Алексеев Николай Александрович чаца.

— Хьона дагадеха из хIама вIашIтIехьдакхха гIертани болх бен да тхо хIапз, — аьлар Бирюковга Алексееча, — Контактни сварка яра схема оттаеп ба заводе керттера энергетпк ОЛЬХОВОЙ Сергей Андреевичи энергетпка начальник Найденов Юрий Митхайловичи. Сона тIадилладар механически Сона тIадилладар механически оснастка кийчьелга. Новкъостап де раьза да тхо. Хьалуна пу хьыкъьхьа хьайна хетар.

Кlезига кхъьхьеанпаш пу группе контактни сварка яра ахлитомат эргальякха тоаеш. Из тоо ма йингеглеа а лакхъьлар парафина коробашта обвязка яра дикал. ДикагIа хилар продукци.

Дукха ха яларехьа парафинови цехе кхаьчар коробашта обвязка ю керда импортни ахлитомат. Массаволюа дика йовзар-пи машина. Хlапта а пуи конструкцеча а кхоачамбоапар дар; короба обвязка еш воа воа болхло цхьап минута тIеравала йпш йолап вацар балха. Цу машинах хеттача санна вар сар.

Юха а уйла е болабелар Алексеевич Бирюкови пу машина технологически конструкци эргальякха тоапра. Пар предложени хьалъьлар цеха начальника Мельников Борис Алексеевича.

Шоашта дагалъьттар кхоачашдир новаторяша, аттача бьълар коробашта обвязка яра болх, хьъьха санна доацап хIапз цу балха тIаьхьожам лоаттабар гар дар.

Балха творчески уйла е бера хана денз воланенав В. А. Бирюков.

— ТIоагIа саъьердалора са, — яхап дунп Владимир Алексеевича, ьъшка хIамап довзаеш, уж вIашIгIбоахап, юха вIашIгIьелхап, цар конструкцеп йовзап, ерриг механизмап тоцеп. Хьалта техническп кхетам кхъьстта лахьбедар авпаце гIулакх деп ьъшкапка шерашка.

Халача шерашка анпамеханпкалла болх бир В. А. Бирюкова. Берашца IIамига саг воланп, 1941-ча шера ший лоIамах Советски Эскаре гIулакх де пахар из. Дийнаьн бып дукха болх бе безар авиамеханика самолетап тоаеш.

Эскаре гIулакх деш ьъкхха хана цо Iомайир самолета ерриг конструктивни узьаш, ше яттаи салтий з Iомабир. Иштта яр деп виз: хьайна хозр — новкъоста Iпзъеха.

Из йиц ца йолийташ хьавоагIа Владимир Алексеевич. В. И. Ленина цIерагIча ГПП3 болх бен дуккхачарна новкъостал лаьц цо слесарни гIулакха кхаЬенаш хьехап. Парафин чудеттара керда автоматически линп вIашIтIехьъакхха хана, слесарап кийчбеп дохкха новкъостап дар цо Мальцев Виктора, Баженов Сергейна, Посаев Александра, Сырников Василена, кхъчарна.

Балхах ше мукъа вола ха а сакъердамеп пайдапеп лаьхьу Владимир Алексеевича. Массеех гадет доапап, цо яздУ «Турист», «Молодой - конструктор», «Техпкрой техника», «За рулем» яха журналап. Моторроллер тIа ниьъ бьъ чакхвапнах из ерригача Кавказе.

Дукха сурташ да Бирюковга Iалама хоза моттигап тIаййолап, цу моттигашка дика салала йпш я отпуске волча хана.

Доазуь долап дпй хьогI сага тайп-тайпара хьаштап? Иох ала хала да. Нагаьха санна Бирюков Владимир Алексеевичах вай дIахо дуьпап хIапза па хьоалапча дарр дап боекхача безамца ший бешп по тохап дола культ. Шийна дага мел духа хIама кхоачашхуп цу сага: техника езар, туристически нпкъ бар, бешп болх бар, сурташ дахар, книжкаи лелаеп ший ва-хар хоза дар. В. А. Бирюкова керттердар лоархI къьхьегамца морзо хилар, общественни вахаре хьпнаре дакъа пацар. Из ва профсоюза цеховой комитета член. Шоалагlа йоха херкан Владимир Алексеевич новкъостий суда председателлапа.

Хlаманна маькара, дог цIена, кхъьхьегам безап саг ва из, — йоах пох № 6 йолча цеца начальника заместпта Тарасов Дмитрий Константиновича.

Е. ГРУДИНИН,
«Нефтепереработчик» газета редактор.

Говзал лакхъю

Наурски района Ленина цIерагIча колхоза бIаь совгIа сар хIапа, комсаап, бамаладаваап, сомий бешамаш дезарап, хий дегтарап хIапз дукха болх бозабап болча хана боахаме. вIашIгIьехьача курсашка шоай агрономически говзал лакхъеш ба.

Кlпна хозаа хул занятеп. Маспала, 25 январе курса арГIанарча занятекха колхозхоша лалийпар «Колхозни производства планирование яра».«Ортбоахама продукци яккхарга йIадолап лаохIа хаах» йолча лекпепка.

Курсашта кулгалдеп ва колхоза керттера агроном Юзбашпп Григорий. По оттанай курсашка хьхаргIолуха программа а.

Iхьа занятп юкъе па юпап. деп комсап ккеева эпо зпепьеапс Шехопцова Александраас. бапшадаваап кхедеча Ковалева Валентинас, сомий бешамашка кхъьхьегача Колпикова Валентинас. бапшадаваап кхедеча звено звеньевас Солнышкина Надеждас. хий дехкачар: Плотников Романа. Тозаев Абдулмуслима, кхъчаа.

М. ХАМАТХАНОВ.

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРЙ ГIУЛАКХАШ

Юбилейни шера дакъа кхъьхьегама толамаш лох ца долийтаеп баПпача бетта кхъьхийгар. Юбилейни знак лелаеча Грозненски «Электроприбор» завода болхлопа. Продукцепа реализаци яра январь бетта план хаьнал цIа йи хьалха кхоачашйар цар. Планагlа лаьрхIачуп совгIа реализаци йир дукхахча маьхаш шарпкопи авторучкаштта, электрографпчески машинаштта, кхыйсча продукцепа.

Массеза санна специалистически яхье хьалха лаТТ Гребнева Нина Петровна керте латтача шарпкопи ручкаш арадецча воалагIа цеха коллектпн. Уж деношка завода цехашта юкъе яьххача специалистически яхье хьалхара моттиг а луш цунна елар завода карара кара тела IIIе байраех. Шоллагlа моттигп ахчам премии хьожайпр Апгуплов Али Магомедович керте латтача цехлагIча воапа болхлошта.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

«Агитатора блокнота» арГIанара номер

Арадьапнача КПСС Нохч - ГIалгIай пропагандан агитацеп отдела «Агитатора блокнота» тIа кепатта йолаьй КПСС ЦК, СССР, РСФСР Лаьхьехьара Советаша СССР чаьяь 50 шу дизарга хетаьыа цхьана пятилетка, пятилетка хоадеъ-беп доаа шу» яха статья. Цу тIа дуьп 1972 шера республика халкъа боахама балха итогех, уж шера хьалхапка латтача перспективех. Кердача публикацеп кIанта хоачарадар» яьпа Нохч-ГIалгIай производственни объединене начальника Д. Заигаева яьзьяча статья тIа дуьп республика содпхоп боахам дегIабоалабера дехкарех.

«СЕРДАЛО»

3-гIа сагI. 3 февраль, 1973 шу.

ШОАТТДЕН ОАГІУВ

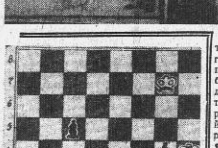

Шахматни этюд

«Сердало» газета дешаршта «Іоагтіа єзасиайд газето хьаййала шахматни керда отдел. Из гуш да кхойтаглаІча январе газета яхлаагІча номер тІа оаха кепатехача шахматни задачана тхога дуккхача наха ахийача кахатех Цу зайнарча кахатех да Ныьсарен районг СурхотІарча М. К. Алборагиевас, т. Назранерча Н. А. Нальчиева, дуккхача кхачар дахкийтараш.

Шахматни кердача отдела хьалхарча номер тІа оахоша деттаршта де деннача задача пийсача решене кхоккхе а варнант кепатох саха тахан:

КІайраш йолаау:
1. Сf7, Крe4; 2. Фf2, Крс5;
3. Фf 4.
1. Сf7, Крf5; Фе6+, Крg5;
3. Фg6.
1. Сf7, Крe4; 2. Фf2, Крd3;
3. Сg6.

Керда шахматни этюд кепатох оаха тахан.

КІайираш: Крg7, Са2; Сh3; п.пс2, h2.

Іаьжираш: Крh4; п.пс5; d2, g4.

КІайираш довза йола а ду кот а йола.

Дева дешараш, тхо хьежаш да шун кьахаташка.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

3 ФЕВРАЛЬ

В. И. Ленина цІераІа культура Дворец. 18.00. Лекционни зал. «Глобусе яхача кинодекторе гойтарша «Механикан континентальни гІолла» яха кинобилманах. 18.00. ГНПЗ общежити. Аттестатически литература тІ обзор. 19.00. Хіанарча больни хьалхарни ансамбла концертни программа.

Пролетара цІераІа культура Ціа. 17.00. «Хіанзарча хенара КПСС довзол дехьарча мехкашнара политически гІуларехаш» яха лекци.

Н. К. Крупская цІераІа культура Дворец. 18.00. «Іалама зорадара йолча» факультета заняташ. 16.00. Іалъхьа лоза 20.00. Сахьт далладалла йийлаа хургьа машин-наькъахоп кхъьегама сийлен музей.

Просвещене болхлой республикански Ціа. 18.00. «Маньйкашта юкъера цаІ» яха халкъан драматически театра спектакль.

Консервни завода клуб. 18.00. Кагичхой салиІара сайре.

Химический культура Дворец. 11.00. «Ленин Октябре» яха беседа. 12.00. «Бригантина» яха клуб. Бераша дийхача суртий выставка. 17.00. Цуьнан оркестра концерт. 19.00. Педагогически лекци.

4 ФЕВРАЛЬ

В. И. Ленина цІераІа культура Дворец. 11.00. Классически хазахара йийлаа урок. 14.00. Халкъа оперни театра йийлаа заняташ. 17.00. Кіиранден клуба заняташ.

Пролетара цІераІа культура Ціа. 11.00. «Советски художникаш Сийлахь-Бокхча дай-мехка тІом лаьттача шерашка» яха беседа.

«Красный молот» завода культура Ціа 17.00. «ГІа боахаш я болхлой класс» яха киносайре.

Химикий культура Дворец 12.00. «Первоклассни» бехкоккаше да зай» яха кинофестиваль. 13.00. «Бригантина» яхача клуб заняташ. 17.00. Художественни литература кердача произведенеи обзор.

Хьамзат ОСМИЕВ.

ЙОАЧАН ДІАЯЬЛАР

Ціаьхха сердал йиккхар арахь
Телїа лаьтта
Боадо схаппе хоадаеш.
Сердал ййча, лоам харцан мо,
Тата иккхар
Ши дерг хьорадерзадеш.
Тіош тІа тоха боллх ехкхар санна,
Ший тахани дь,
Гьахьдаьлар кхъькъа дй.
Кхай тІа тоха фийгаш санна,
Доккха-доккха,
Догіан тІадамаш чуметкар.

Хинга кхайкаш илла аре.
Куаг-юхь дика,
Ма парґІатта яьлар хіама!
Йшта йоачан — яхтий тоннаш,
Сомий арґіаш,
Дог ма Іабба йоккха ганз.
Техта боах бав, сепар догіа.
Йоачан яхар.
Дах-цІа йоаа сесаг мо.
ТІера моркаш дахькар михо.
Бутт хьакабалар.
Лотаенна чара мо.

Іаьла ХАШАГУЛЬГОВ.

МА ҐІЕРТА ЮХА!

Кхайладохьургдоацар
Кхайладохьургдан...
— Фу ала ґІерт хьо?
Се хьона везаш хилар.
Цій хіана елар хьо
Чубуза маьх санна?
Из сона сенах хов
Хой хьажарг? Хацій?
Хьа біаргашка

Сай сурт латтарах...
Гурахь ла чІим —
Лай кіал бода из.
Біаьсти ла нигг.
Біаьсти вала безам бар са, —
Лай кіал ґІоргвоанаш...
Баьшпара бей хургбар
Сона тІа тІаккха...

Халкъа багахбувцамцара

ПХЬОР ДУА ХЬ

— ПІхьеришна дуа хіама маша дика дар бакъахьа? — хьаттад Цагенага.

— Даа из долаш волчо мичча хама дика а бе аш, — аьннад Цагена, — хіаьта вокхьа, шоашка ма хилларг дика а мегаргда.

ДОГ ХЬАН ДОАҐ?

ХьовшалґІа- вахача Цагена, хьахаашка оттаде кхыдола дар хіама а доаш, сел дукха а мича дуаргда уххо ер аьрна, модза дьаттеп отталь хинназ нхьан фусам панас. Дьатта дина а вашна, модз даа волавеннад Цагеи. Цига кхы са а да толхлуш фусам-нанас аьннад:

— Декъа ма даа из модз, Цагеи, дог довзгорда цхьа цо!

— Вай шиннех дог хьан доаг-м лалла хоаргда, — яхад Цагена, каст-каста Іаг а айбеш.

ВИЗЗА КЬОНАХ

— Цаеи, изьян хаттара жоп лургдарий Іа сона? — хьаттад Цагенага цуи лоІлахочо.

— Лургда. — аьннад Цагена,

— Вай юртарча пахах визза кхоьках хьанах хетт хьона?

— Сайх хет-кхІ—аьннад Цагена, бІарга ноґІар а ца тохаш.

— Хіана?

— Новкъост, — аьннад Цагена, — Іа сога деннача цхьан хатта жоп лургдарий Іа аьина хьаттазар, хіаьта аз цунна жоп а денна! — хоадаьлад Цагена жьамзьл.

КХЬ ФУ ДЕЗА ХЬОНА?

— Тахан согара Іа аййхха хіама йургьа-кх аз хьона!

— Фу сса хьона?—хьаттад цийлоаллоччига цхьан хіамаіна ґІадвахача Цагена.

— Даа из долаш волчо мичча хама дика а бе аш, — аьннад Цагена, — хіаьта вокхьа, шоашка ма хилларг дика а мегаргда.

— УІйла е цхьа ди ха я сона. Цагеи.

Цагеи раьза хиннад. Хіаьта цюллаІча дийнехь да а вена, цаха ха юшаш а хазанза йола хіама вокхо фийхача, Цагена аьннад:

— Аз хьона Іа йийхха хіама лургьа дьиндаґр, іа согара цьа цо дийхар, аз хьона из дала а делар.

«ДАИ ВОІН»

Цхьан сагена хьовшалґІа ваха воаґІача Цагена бІаргбаяйнан даташ воалла пин сагі.

—Волде, Іаьшоастабе вай уж, — аьннад Цагенан новкъост.

Іраш дІатІакхоаччаше а, — цюйлла карара а байина, еппараш е, болабеннаб вожаш.

— ДІалала сона хьалхашкара, жІалш, — олаш хиннад цхьанне.

— Йалла уклазара, жІале кІаза, — яьхад вокхо.

—Волеллахь уклазара, доттагІа, — аьннад Цагена, — ераш шиъ-м дай-воІн хиннав.

ЯЛСАМАЛА ДОЛХ

Хивоо Іохьош хиннав Цагени цун доттагІа Хурси. Кхеразалорах ше миштта оаІ а па хоош, Цагеи хьаттад:

— Хіанз гаьна долхий вай?

— Яьсмала долх, яьсмала! — яьхад Хурса.

Хьамзат ОСМИЕВ.

КОСТОЕВ Іалихан

БЕРЗА-ІАЗАЛ

ДУВЦАР

МИН-КХАЬ БЕТТА ґІаьхьха жІаьда лаьтта Іа бІаьстангахьа ма ґІиртгинтгехь, март бутт бекъабоначул ґІаьхьаґІа, де ца хтуш ший мел дисар хьожмашда доаллаш санна, геттара бирселлар. Наг-магахь, лай дохх оттадеш, дуІа а доалар, хіаьта вІалла мух боацци санна-денна деннача а, дегІа дижка іатъкъаш, ежъ шовлар а хулар. «Берза Іазал эттаІ, йоахар бохкхаґІар. «Дуй из «Берза Іазал» яхаґІа ваха. «Іама шелалла, моцелла ґІоарал дайна борз шийна фос лаха арабоала ха я из», яхаш, дувцар. Хьавйе а, ахьха а, хьаит дале саг а — моллагІа шийна вІалийса седоалла хіама яьла бирса хул цу хана борз. Цудуьга оал, йоах, цу хана-юкъах «берза Іазал».

Ишгта берза Іазал эттача деношка, цхьан Іуйрийне, бІайха кийч а бенна, ханнаьга школе діакхача дагахь, деша бахх арабаьлар Аслани Райзани. Бийсина хьайне дуІа дижа а дижа, гІийло мух а эьекхаш, цІайза Іуйре яр из. Шоай цІа дагІача готтача улицех чаих а баьнна, школгагахьа бодеча бохкхача наьк тІа еран боаллашех бІаргдайбра анхкарна цюшшка діа-ъьа уккіІа тий декъалучча гІоллача ґІуьна іаьхьа хийрасьннача гІоолла хьа а къедаш, «цІов-цІир» яхаш, нагтахьа гІийла іаха а іахаш, дагІа массеех хьажилг.

—Хьажал, — аьлар Райзан, — берза Іазалах дайдда дагІа хьона уж дІаІа хьажиргаш.

Аслам Райзани юхе діатІакхаоча а, кІеззина юстерхьоскадалар мара, кхы башха кхера а дагалар хьезиргаш. Цхьа гІадж а корааь, цуьнца гІоргІа Аслани Райзанен іаьхьа діахотеттача, бІаргадбра анхарна гІуьга йиззза, шоалалла гарре этадеш, хьона а денна дагІа хьажиргаш. Цьатарра юцюшцІир» аьнна, шоай кагий бІаргиргаш хьалхьоагздир цар.

— Мискангаш!... — кхьахйитар цюрех Райзана. — Дала оарц а доацаш, кіалдисд-кх ераш.

— Вай цьъ деций оарц? — аьлар Аслана. — Ахъарга-м вай хьожарга.

Ший портфеля чу йоалла дьатта тІехььокх малыхх нахан чІегІлиг тессар Аслана хьезилгаштта.

БОЛГАРИ. Хіанз Іа да, хіаьта Пазарджикски округерча «Булгаргіоол» йожжийча зарнеанкх помидорашг, нарсаш, шибаз, хоха буц кхачаш латт. Уххазара хІара денна мехки дуккхача районашка тоннашца діакхуьхьаР баьшадараш. 56 гектар мотиг діаІаьцаш йола Пазарджикера «Тепаничи городок» Европе йоккхагІчарех цаІ я.

БТА — ТАСС сурт.

Аслан Райзани шоаш бегбахарах эхь а хеташ, хьехархочо дувцачунга ла а дуагІаш, дагІао бераш. Хьехархочо Розас, цІьарчоа хоха а сеца, дешаргоата кІирьенна бІара а тьежа, малхьара аьлар:

— Аз цхьа йоаннаг юоцаргьа шоана, бераш...

МоцаґІа-моцаґІа, цхьан замалахь, Іазал аьнна цІи а йолаш, духха кагий бераш а долаш, мер хенна жоравала кІІаш цхьа кхалсар хинна. БІаьстанахьа гІерта Іан шелал мельлараех Іехаенна, кхыча юрта ший да Іаор волча яха дагахь, ший бераш а тІехь наькъа ераннаІ Іазал. Бакъда, цун доакъзаалла, цІьаьха дуІа а деънна, наьк ъ тувлаенна араюкхе йисача Іазала бераш, шелалла «Порадок дайнах, тІаьта шо а. моллагІа наькъа тІе болаача наха лечара кІалхазарьскьял из. Цудуьга оал, йоах, Іан бІаьстин денъьлучча деношка эттача шелалах «берза Іазал». Берза Іазал яхача цу кхалсара сийна, цун бераш ґІоарал.

Цхьа хьа-юкъ яьккар хьехархочо Розас йнст ца кулаш. Пкнхта аьлар:

— Цу Берза Іазала бераш санна. шелалла кІалдиса хинна тахан Аслангн Райзанан кхаьба хьагІаш а...

Раьза хинна бІарабьяьжар дерига бераш Аслан Райзанан.

П. Ф. КОРОБОВА

Кхелхай Поликсена Федоровна Коробова, 1918 шера денз КПСС член, персональни пенсионера.

1900 шера Ивановски областа Вичугски района Дубровка яхача поселок болхлочуьг - текстильщика дезале яьй нов. П. Ф. Коробова.

П. Ф. Коробова болх бе боленнай 1914 шера текстильни фабрике. Ший 14 шу хьалха денз болх бе йолаенна Поликсена Федоровна цу цхьан хенна дешаш а хинна.

Нов. - Коробовас Грозненски международ та институте болх баьб КПСС истори хьекъаш, йІаьхьача хана болх баьб ю парте районна инструктор, отдела заведующи, КПСС Ногч - Гіалгіай обкома я горкома а дектор йолаш. 1955 шера денз пенсе тІа яхаар П. Ф. Коробова.

П. Ф. Коробова новкъостаца денал йола, ідайна дог ю парте бІухо, хІамах саххуьш, эшача мотте оарцаґІйолаш йола саг лаьрхіай массаз а.

Пйлъхьен а, цун кхы а деганна латтарга П. Ф. Коробовай сайра гІулаккхаш.

Новкъостий группа.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

Газет ярадуьл цинарен, ерен. шоаттен деношка

ТЕЛЕВИДЕНИ

3 февраль
I ПРОГРАММА

17.00 — Боевой телемедсен. Хьайбай дуьнен тІа. 18.00 — Кеглаларш. 18.10 — «Сердало» газето яха телевизионни журнал. Передача йІаьхьа Семиной. 19.00 — Художественни фильм. 20.40 — Спортивни программа. 21.00 — «Хан». Информационни программа. 21.30 — «Кіиранден» программа. 22.00 — Телевизионни 5-гІа фестиваль. 23.45 — Кеглаларш. Передачий программа.

4 февраль
I ПРОГРАММА

16.00 — Къонаберашта йола музыкальни программа. Передача йІаьхьу СССР халкъа артисткаш, композитор Кобылевас. 18.00 — Кеглаларш -18.10 — Боевой телемедсен. Кинонаьсархой клуб. 19.10 — Боевой телемедсен. «Іама жІала». Эстрадни программа. 19.45 — Боевой телемедсен. «Совхозни стачуьнга йола гІаггаьнн яха художественни фильм». 21.30 — «Кіи». Информационни программа. 21.30 — Эстрадни программа. 22.00 — Спортивни программа. Пистхьала — кеглаларш, передачай программа.

РАДИО

3 февраль

6.30 — «Юоттара вахар» (поэчий метталл). 6.45 — Хозмот. 6.55 — Спортан. 7.30 — «Ленинский набор!» — «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 8.05 — «Илена доттагІал долаенна доза концерти (поэчий метталл). 14.00 — «Великай кавказовазар» яха Мазкеев отерк (ґІаздгІай металл). 14.30 — «Коьлла (эрсий металл). 14.15—Пхьа дезала кюкъе (эрсий металл). 15.15 — «ЦІе сийлахь» (ґІаздгІай металл). 15.35 — Литературни передача (эрсий металл). 16.00 — «ДоттагІал долча колхозница» яха композицеенга (поэчий металл). 16.15 — «Электроноабор» завода социалистически яхьа хьалхаґІаттаршта йола концерт (эрсий металл). 16.50 — Пятилетка бах-ка. гІа (ґІаздгІай металл).

4 февраль

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.15 — «Ленинан некъа газета обзор. 7.25 — Хозмот. 8.25 — Шоашка дукха сан аларш. 15.15 — «Къона тІехьа» (поэчий металл). 15.35 — «ДоттагІано» яхаьна новкъостаца дика яха радиокомпозицеи (ґІаздгІай метталл). 15.50 — Комсомольское знамя» программа (эрсий металл). 16.00 — «Хозачу дуьнен тІа» яха литературни передача (поэчий металл). 16.40 — «Школьни глобус» (эрсий металл).

16.00 — Къонаберашта йола музыкальни программа. Передача йІаьхьу СССР халкъа артисткаш, композитор Кобылевас. 18.00 — Кеглаларш -18.10 — Боевой телемедсен. Кинонаьсархой клуб. 19.10 — Боевой телемедсен. «Іама жІала». Эстрадни программа. 19.45 — Боевой телемедсен. «Совхозни стачуьнга йола гІаггаьнн яха художественни фильм». 21.30 — «Кіи». Информационни программа. 21.30 — Эстрадни программа. 22.00 — Спортивни программа. Пистхьала — кеглаларш, передачай программа.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ВАХАРЦАРА БУВЗАМ

Кердача книжках

Укх тІехььарча шерашка иохчІаІгІар литературе хоалуш хуьцамаш хиннад. Этгара хьалха из ала дорІа прозах ґІаьша. Хоша ма хилларг геттара хала ла дуьнар яздеш, хіаьта деношгша дика боазашг волча йоазонхочун Ведзижев Ахьмада ихолламе керттера, мотиг ДІаІоацарш дувцараш да.

Произведенегара произведенеги лехлху йоазонхочун литературни говзал. Шера философски тоух цо шийна хьалхашка латта хатараш.

Дукха ха йоацаш эрадьяина Ведзижев Ахьмада «Байсанара хъаша» яха ґІуьналлий «Боюнк кеталда да ъьна ґІуьлахий нравственни дешашта, сага бехкокхама.

Йшгта «Юхаверзор» яхача дувцара тІа автора хьекъоьх ПІаьрасекех кІайгьаьрдейиеи Советски Іаьдал лорадалрий денали майралн. Ведзижев Ахьмада хьахьокхар массара а вахарцара хьайна хул. дуллаш йола сиоґ а вахарцара дар санна хул. шудуьга цун турналхоеч теш хьо.

Дукхача йоазонхоша ґ яздаьл граждански тІемах даьна. дукха яздаьл цох Ведзижева а, цхьабакъда, хІара кердача сборника тІа хІанз дан ьъна е дувцар е повесть я цун цу темах лаьа. Йшгта уьх сборника тІа а да «Хіаранна — це лехара ача дувцар. КІоарІге психологични да из. Батарбик деникинех ва, нуьна гучадоал це ваь Эсъьажкоигиб - Юрт «Майгьаоейнаца йоагаьлгІа, хІаьта дан ваиеи боабаьлга.

Дорхал сомайоал цун цега чу. Бакъда ше мел лолалаьнчара дехкеваьлар дан ца. Цо ше а боабебь нах, юрташ а йоагаьлг, бакъда, уж паьа нах ба, наьха юрташ я. Сага пайдана йоаца дорхали, сага па эшаш валяри да Батарбик дар. Цо хІама хьетадан, ше дьаьох дехкеваьлар, цудуьга из валяр сага халахетар. «Из сат хиннаваларе ший да вийнарча чуьлатгаьнгашар... Хіаранне — ше техарь. — оал шга гулбинчарех цхьане.

ПІалгІаца а хьатІаяьш Батарбик, бакъда, деникишгаша а ларкіар из». —«Цига юхабаьккха деникинашан нах ДІаелелха а бав, лаьха ворда тІа хьал тІа а кхесса ДІабахар...».

Укхаза ца «Сон са анин» яха дунцар. Из яздаьл кІамка пІеах. Авторо геттара дика хьахьокх бера психологи. Цун къамаьл дизш ца кицаеч — бокъонца бола халкъа мотт ба из, цо хьалькх ГІалгІай метта, багахбувцаш а кІоарІгал.

Хоза диллад къьнаваа Іаббаса сурт - сибат. Къьастта книжка хьалла дукха дувцараш да автора из юкъе воляш. Зирак волча доаманхочун дикагІа йола оамаяш йоазжаш ва из. Оалаш дола лоп лоаца долаш. меттахьа оалаш, сабар долаш ва Іаббас.

ТІехььара оагІув ПІакъоваллаца теркам тІаубзаш да из книжка. Сакъердаме сюжетча. говза уьналта турналий образаш, граждански лостам, КІоарІга психологизм. Хіаца дувцабр ъьахьох масее оогІона йоазонхочун лиз тІоагІбеннйгаз.

Ведзижев Ахьмада керттерча белгалонех шаІ ч вахара бакъдолчох — из мела ййча дале а— къекхаш ца хилар, аракуз ґІулаьхаш мел чоалане кІиларах майрара уж ъьна, шийна эеденнар, ше кхетадьр долучу бесса, цъьакхха идеализаци ца еш хьахьокхаш хилар.

Цун дувцараш тІа да йийна, хоза дехка сурташ, вахарцара хьайне оберзаш. Іаббаса уж ше-шараш теш царех, кхетадар пар ґІулаккаш.

Ведзижев Ахьмада кердача книжка тІа лецаьуна коралоаґІарга дукха сакъердаме хІамаш.

Уж хоа ІашагІехтергба цоашта везавеннача Іаббасаца. Вазинатана, кхачарна. Юха в нарша белгарбо сагетдергда. Цар цоашта техача тІауьз турналашца цхьана уйла яйг. Дуттарий композине хьакъеъьа з дика ка яьнай автора

Цу дерриге цъьакхха шеко йитаи Ведзижев Ахьмада кердача книжка ґІалгІай литературе йоагІан йола мотиг ДІалоацарг хидарах.

ЗЯЗИКОВ Азамат.

ХАОТТАМ

Тахан республике ґІоллен Грозненски хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоанаш, Іуйрийна цхьанхьайола мотгигашка доух а доаллаш, сенах сенаьх 5—9 метр мух а хьекхаш за хила а фагара температура республике ґІолла 0 градусера 4 градусе кхоачаш. Гроснен 1—3 градус шелаг йолаш хилеп тарлу. Кхоанен лоамлеи хувцалуш морхаш а йолаш, итъашгйолча мотгигашка лоа а деллаш 5 феврале дохх а деллаш, бе-бена оагІорахьара секунде 3—7 метр мух а хьекхаш за хила а фагара температура бийсаиаш 7—12, деношка 2 градус ґІоовхалара 3 градус шелагга кхоачаш хила а тарлу.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г Грозный.51. Ленина ульца 11 (3-гІа этаж) Телефонаш: редактора — 3-44-96; редакторе чам. — 3-39-11; бехкоткама секретарь — 3-34-38; партийни кхъьегІ куьгІ отделий — 3-81-46; промышленность отдела — 3-42-30; юрта бохкама отдела — 3-43-28; письмой отделен бухгалтереи — 2-60-71

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революе проспект 7/84

АДРЕС РЕДАКЦИЙ: 364051 г Грозный ул Ленина 11 (3-й этаж) Телефоны редактора—3-44-96 зам редактора—3-39-11 ответственного секретаря—3,34 38- отделов партийной жизни культуры — 3-61-46, отдель промышленности — 3-42-30 отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдел писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография изз-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84

СФ05037. Заказ № 1259.